

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Цись Яна

*асистент кафедри математики та інформатики
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Лубни, Україна*

У ХХІ столітті освіта переживає глибоку трансформацію, зумовлену стрімким розвитком цифрових технологій, глобальними викликами та зміною парадигми навчання. Традиційні форми викладання поступово поступаються місцем гнучким, інтерактивним, персоналізованим підходам, що базуються на використанні цифрових інструментів. У цьому контексті особливої актуальності набуває поняття інформаційно-цифрової компетентності (ІЦК) — здатності педагога ефективно, безпечно та критично застосовувати цифрові технології в освітньому процесі.

ІЦК не є ізольованою навичкою, а комплексною характеристикою професійної діяльності сучасного вчителя. Вона охоплює не лише технічну обізнаність, але й педагогічну доцільність використання цифрових ресурсів, здатність до інтеграції технологій у навчальні програми, а також розуміння етичних, правових і безпекових аспектів цифрової взаємодії [1, с. 15]. У період воєнного стану, дистанційного навчання та реформування системи загальної середньої освіти в Україні, ІЦК стає не просто бажаною, а критично необхідною умовою забезпечення стабільності, якості та доступності освітніх послуг.

Згідно з положеннями Нової української школи, цифрова компетентність є однією з ключових компетентностей, які мають формуватися у здобувачів освіти. Водночас, її розвиток неможливий без належного рівня ІЦК у педагогів, які виступають провідниками цифрових змін. Саме тому питання формування, оцінювання та вдосконалення інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників набуває стратегічного значення для освітньої політики держави [2, с. 7].

Інформаційно-цифрова компетентність педагога охоплює здатність ефективно використовувати цифрові технології в освітньому процесі, критично оцінювати інформацію, створювати навчальний контент, організовувати дистанційне навчання та забезпечувати цифрову безпеку. Її формування базується на нормативних документах, зокрема Законі України «Про освіту», Професійному стандарті вчителя та Державному стандарті базової середньої освіти [3, с. 22]..

У практичному вимірі ІЦК реалізується через щоденну діяльність педагога. Це охоплює використання освітніх платформ (Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams), хмарних сервісів для зберігання та обміну навчальними матеріалами (Google Drive, OneDrive), цифрових засобів оцінювання (Forms, Classtime, LearningApps), а також інструментів для комунікації з учнями та батьками (електронні щоденники, месенджери, відеозустрічі). В умовах дистанційного навчання та воєнного стану ці інструменти стали критично важливими для забезпечення безперервності освітнього процесу, підтримки мотивації учнів та збереження освітніх результатів.

Однак на шляху до повноцінного впровадження ІЦК існує низка викликів. По-перше, нерівний доступ до технічних ресурсів, особливо в сільських територіях та регіонах, що постраждали від бойових дій, створює бар'єри для цифрової інтеграції. По-друге, значна частина педагогів має недостатній рівень цифрової грамотності, що ускладнює використання сучасних освітніх технологій. По-третє, відсутність системної підтримки, методичного супроводу та внутрішньошкільного наставництва призводить до фрагментарного впровадження ІКТ, без належної педагогічної адаптації.

Для подолання цих бар'єрів необхідно впровадити комплексні заходи. Зокрема, важливо включити цифрові модулі до програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників, орієнтовані не лише на технічні аспекти, а й на педагогічну доцільність, етику та безпеку. Доцільним є створення внутрішньошкільних команд цифрових наставників, які можуть надавати підтримку колегам, поширювати успішні практики та сприяти формуванню цифрової культури в колективі. Крім того, інтеграція цифрових інструментів в управлінські процеси школи — електронний документообіг, онлайн-протоколи, цифрове планування — сприятиме підвищенню ефективності управління та прозорості освітньої діяльності.

Таким чином, інформаційно-цифрова компетентність педагога є не лише професійною навичкою, а стратегічною умовою забезпечення якісної, сучасної та стійкої освіти в Україні. Її розвиток має здійснюватися системно, з урахуванням нормативних вимог, реальних потреб освітян та викликів часу. Успішне формування ІЦК сприятиме не лише підвищенню ефективності освітнього процесу, а й зміцненню ролі школи як простору розвитку, інновацій та безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Павленко О. І. Методичні рекомендації щодо формування цифрової компетентності педагогічних працівників: навч.-метод. посіб. / О. І. Павленко. Суми: Сумський ОІППО, 2023. — 28 с.

2. Концепція розвитку цифрової трансформації освіти і науки України до 2026 року / Міністерство освіти і науки України. Київ: МОН України, 2021. 16 с.
3. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства економіки України від 23 груд. 2020 р. № 2736. *Офіційний вісник України*. 2021. № 3.